

Rotterdams Burgerberaad Klimaat.

Niet praten
maar klimaten

Adviesrapport

Gemeente
Rotterdam

**Groeten
uit...**

Rotterdam

Colofon

Copy: Leden van het Rotterdams Burgerberaad Klimaat | Gemeente Rotterdam | EMMA

Ontwerp en opmaak: zootz

Illustraties: Nathan van der Veer

Fotografie: Jan de Groen | Bas Czerwinski

Uitgave: oktober 2024

'Niet praten maar klimaten'

Je bent pas een echte Rotterdammer als...

Tja, wanneer ben je nou de echte Rotterdammer? Wie is dat?

De Rotterdammer wordt getypeerd door hard werken, directheid, zijn down-to-earth-mentaliteit en bovenal is de Rotterdammer gouddeerlijk.

Deze persoon is weergegeven door zo'n honderd enthousiaste gemeentebewoners met diverse (culturele) achtergronden die aan de slag zijn gegaan tijdens het burgerberaad klimaat 2024 met het vraagstuk 'Wat moet Rotterdam met en voor Rotterdammers nu verder doen om de klimaatdoelen te behalen?'

Tijdens deze 6 bijeenkomsten zijn constructieve gesprekken gevoerd, emoties getoond, is informatie verworven met behulp van experts en zijn conclusies getrokken. Hieruit zijn adviezen gekomen welke in dit rapport worden gepresenteerd.

Doel van dit adviesrapport is dat de gemeente samen met de stad de aangeboden adviezen verder inhoudelijk kan behandelen en uitvoerbaar gaat maken. Dit in het belang van de leef- en werkomgeving van de Rotterdammer van nu en die van de toekomst.

Naast het ontvangen van concrete adviezen biedt dit beraad vooral een kans om te begrijpen wat er leeft onder de bewoners van onze mooie gemeente.

Deze adviezen zijn met zorg tot stand gekomen en dragen bij aan een langetermijnvisie van de gemeente. Dit ongeacht afkomst, politieke voorkeur of persoonlijke normen.

Wij danken de gemeente voor het faciliteren van de middelen voor het burgerberaad en het projectteam en in het bijzonder de deelnemers voor hun inzet. Nu kijken wij uit naar de vervolgstappen, bijvoorbeeld in de vorm van een (vervolg)projectteam inclusief burgers met monitoring van de voortgang.

Het is tijd om de handen uit de mouwen te steken en het klimaatprobleem aan te pakken!

Namens de Rotterdammer.

*Voorwoord is geschreven door Monique, Bent, Yasmin, Igor en Deveny.
Deelnemers van het burgerberaad.*

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
------------------	----------

Overzicht aangenomen adviezen	5
■ Weg met zwerfafval!	6
■ Onderwijs en educatie met betrekking tot de jeugd	7
■ Gemeente als aandeelhouder van de klimaatverbetering	8
■ Rotterdam vergroent	9
■ Een centraal informatieplatform Klimaat	10
■ Groene klimaatadaptatieve woningen	12
■ Minder lichtverspilling	14
■ Hergebruik van regenwater	15
■ Duurzaam gebruik van reststromen	16
■ Hergebruik toegankelijker maken	17
Overzicht afgewezen adviezen	18

Samenstelling van het Rotterdams Burgerberaad Klimaat	32
Gespreksbegeleiding	40
Procesafspraken	41
De stemprocedure	42
Deelnemerscommunicatie	42
De bijeenkomsten	43
Communicatie met de stad	46

Overzicht aangenomen adviezen

Weg met zwerfafval

**Onderwijs en educatie
met betrekking tot
de jeugd**

**Gemeente als
aandeelhouder van de
klimaatverbetering**

Rotterdam vergroent

**Een centraal
informatieplatform
Klimaat**

**Groene klimaat-
adapatievewoningen**

Minder lichtverspilling

**Hergebruik
van regenwater**

**Duurzaam gebruik
van reststromen**

**Hergebruik toegankelijker
maken**

Weg met zwerfafval!

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

Tijdens de zomergesprekken is gebleken dat afval een belangrijk thema is voor Rotterdammers. Zij gaven onder andere aan dat hygiëne onmisbaar is voor een goede gezondheid: niet enkel persoonlijke hygiëne maar ook een schone leefomgeving. Door afval op de juiste plek in te zamelen maken we de omgeving schoner en beter leefbaar. Hierdoor voorkom je bijvoorbeeld rattenoverlast, slecht aanzien van de wijk, zwerfafval dat zowel flora als fauna in de stad aantast en meer.

Ondanks dat minder zwerfafval niet direct bijdraagt aan het verminderen van de CO₂-uitstoot, kan het wel bijdragen aan bewustwording en de eerste stap in gedragsverandering bij Rotterdammers.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

De gemeente moet meer doen om te voorkomen dat afval op de verkeerde plek belandt.

De gemeente dient onderzoek te doen naar afvalinname in andere gebieden/landen om inspiratie op te doen voor alternatieve mogelijkheden voor afvalinname. Bijvoorbeeld multi-feed statiegeldmachines, waar in één keer een hele tas met flessen of blikjes ingeleverd kan worden. Deze machines worden al gebruikt bij supermarkten in Apeldoorn en Eerbeek.

De gemeente moet wijkinitiatieven op het gebied van afvalinzameling stimuleren en faciliteren.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

Verhoog het aantal prullenbakken en zorg dat deze ook geschikt zijn voor het scheiden van afval. Maak de prullenbakken visueel aantrekkelijk (bijvoorbeeld met kunst) om afval weggooien op de juiste plek aan te moedigen. Doe dit vooral ook op stranden en andere hotspots.

Aparte bakken/weggooi mogelijkheden voor statiegeld producten die makkelijk toegankelijk zijn voor zij die deze verzamelen. Toepassen van blikhouders bij prullenbakken om te zorgen dat er minder prullenbakvissers prullenbakken overhoop halen.

Op wijkniveau inwoners stimuleren om de eigen buurt schoon te houden. Een schone straat wordt minder snel bevuild. Buurtcentra hierbij betrekken door prik rondes te organiseren, of door omwonenden containers of prullenbakken te laten adopteren om deze schoon en netjes te houden zodat we trots op onze schone wijk kunnen zijn en blijven.

Vaker afvalbakken legen en straten schoontrekken. Ook grofvuil weggooien toegankelijker maken door dit sneller op te halen.

91% voor

9% tegen

Onderwijs en educatie met betrekking tot de jeugd

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

We zien nog te weinig groen in Rotterdam. Voornamelijk bij scholen. Juist hier is het belangrijker dat er meer groen komt, omdat meer groen verkoelend werkt. Groen zorgt ervoor dat mensen zich beter en meer ontspannen voelen. Het zorgt ervoor dat kinderen en de jeugd meer gaan bewegen en leren over het klimaat en de invloed van klimaatverandering. Meer educatie over het klimaat zorgt voor meer bewustwording van de natuur, wat kinderen ertoe aanzet om meer bij te dragen aan het klimaat.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

We adviseren dat klimaat een terugkerend agendapunt wordt bij het gemeente overleg tussen de wethouder, schooldirecteuren (sectorkamer/sectoroverleg) en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

- Sociale media kan grootschalig worden ingezet op bijvoorbeeld TikTok en Instagram door middel van een account van de gemeente. Of via influencers en reclame. Belangrijk hierbij is dat het wordt gedaan door iemand met ervaring met jeugd.
- We willen dat ouders meer betrokken worden binnen school, met betrekking tot het klimaat.
- We willen graag dat de jeugd (vanaf de basisschool) spelenderwijs meer lessen krijgt over vergroening, zodat de jeugd bewust wordt van de klimaatproblemen.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

De gemeente, schooldirecteuren (sectorkamer), de wethouder en het ministerie van OCW kunnen daarbij helpen. Wat we daarbij nodig hebben zijn lespakketten over natuur en klimaat die we kunnen aanbieden aan scholen en opvanglocaties, meer ideeën voor buitenschoolse activiteiten, meer schooltuinen voor en naast scholen in beheer van de scholen (de leerlingen), vakken burgerschap, natuur en klimaat als terugkerende onderwerpen op school en minder auto's rondom scholen.

81% voor

19% tegen

Gemeente als aandeelhouder van de klimaatverbetering

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

De haven was geëxcludeerd uit het burgerberaad. De gemeente Rotterdam kan een belangrijke rol spelen in de klimaattransitie, maar daarvoor is samenwerking met de haven essentieel. De haven is verantwoordelijk voor ongeveer 14% van de totale CO₂-uitstoot in Nederland. Zonder de verduurzaming van de haven kan de gemeente haar klimaatdoelen niet bereiken. Rotterdam kan haar invloed benutten door samen te werken met de haven en de DCMR om de vergroening te versnellen. Bedrijven vinden draagvlak bij de omwonenden belangrijk: dit is ook een kans.

Wij vinden dat de gemeente haar aandeelhouderschap van 70,83% in het havenbedrijf kan gebruiken als hefboom. Ook kan ze haar invloed aanwenden om de andere aandeelhouders te overtuigen (het rijk: 29,17%). En de provinciale/landelijke politiek.

Een directe invloed op de bedrijven in de haven ontbreekt echter, wat een uitdaging vormt. Het verplaatsen van deze bedrijven naar een andere locatie lost het probleem niet op, omdat de vervuiling daarmee simpelweg verplaatst wordt.

Draagvlak onder burgers is cruciaal voor bedrijven om mee te werken aan verduurzaming. Wat de gemeente wél kan doen, is invloed uitoefenen op het Havenbedrijf Rotterdam en de herziening van de havenvisie in 2025 om zo de transitie richting een duurzame haven te bevorderen.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

De CO₂-uitstoot moet een vast onderdeel zijn van het vergunningsproces. Het doel hiervan is om de uitstoot geleidelijk te verminderen in de komende jaren. Dit gebeurt door een CO₂-plafond in te stellen, dat jaarlijks wordt verlaagd. Op deze manier worden bedrijven verplicht om hun verduurzamingsinspanningen concreet aan te tonen. Deze vergroening kunnen zij vastleggen in hun maatwerkafspraken. Vervolgens is het aan de DCMR om hierop streng toezicht te houden en moeten zij de middelen krijgen om dit effectief te kunnen handhaven.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

- Dit idee moet meegenomen worden in het havenbedrijf en de havenvisie 2025.
- De gemeente kan een enquête uitzetten bij de burgers over wat ze vinden van de vergroening van de haven. Dit kan de gemeente meenemen in de havenvisie 2025.
- Dit plan gaat niet heel specifiek in op hoe vergroend/CO₂/fijnstof/stikstof/andere vervuiling gereduceerd moet worden. De opdracht is om te vergroenen zonder de bedrijven weg te jagen naar andere havens.

80% voor

20% tegen

Rotterdam vergroent

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

Het is belangrijk voor de Rotterdamse samenleving dat openbare ruimtes en recreatiegebieden, moestuintjes, parken, volkstuinen en speelgebieden behouden blijven zoals ze zijn, toegankelijk blijven, zo mogelijk uitgebreid worden qua groen, met aandacht voor biodiversiteit voor nu en in de toekomst. Dit levert plezier, gezondheid, ontspanning, woongenot, verkoeling van de stad, lawaaireductie en een betere luchtkwaliteit op.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

- **Advies 1:** onbenutte ruimtes vergroenen door middel van groenten- en kruidentuintjes en perken.
- **Advies 2:** het planten van meer bomen. Let op (ten opzichte van de toekomst) weers- en temperatuurbestendige bomen en beplanting.
- **Advies 3:** nagaan of waterplanten CO₂-uitstoot kunnen verminderen.
- **Advies 4:** meer laagdrempelige burgerinitiatieven stimuleren onder toezicht van bijvoorbeeld Trompenburg of mensen die gespecialiseerd zijn in bomen en planten.
- **Advies 5:** behoud en onderhoud bestaande parken, volkstuinen en openbaar groen.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

- **Bij advies 1:** toestemming, advies, geld van gemeente, uitvoering door bewoners eventueel in samenwerking met buurtcentra ondersteund door de gemeente.
- **Bij advies 2:** gemeente Rotterdam in overleg met Trompenburg in verband met de kennis daar.
- **Bij advies 3:** gemeente Rotterdam in overleg met Trompenburg in verband met kennis. Maak 'proefsingels' (van bestaande singels) om uit te proberen. Kijk naar resultaat en onderhoud. Verbetert de waterkwaliteit?
- **Bij advies 4:** buurtcentra. Per kwartaal groenactiviteit organiseren/bomen planten/ bijenkasten plaatsen/regentonnen uitgeven en onderhoud door vrijwilligers, groengroepen via buurtcentra onder toezicht van groen expert!
- **Bij advies 5:** gemeente Rotterdam. Deze moet regelen dat deze plekken niet worden opgeofferd voor woningbouw of andere doeleinden.

90% voor

10% tegen

Een centraal informatieplatform Klimaat

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

We zien dat informatie over het klimaat erg verspreid is en dat maakt het voor burgers lastig om die te vinden. Eén hoofdwebsite/online bibliotheek met een overzicht van alle beschikbare informatie zou het duidelijker en makkelijker maken voor burgers. Dus:

- Een online platform, met fysieke loketten waar mensen naartoe kunnen.

Want mensen weten wel dat ze wat moeten doen, maar niet hoe. Het platform wijst ze de weg, als een kompas.

- Iedereen heeft toegang tot het platform: privépersonen, ondernemers, bedrijven, overheden en overige instellingen.
- Innovativiteit en creativiteit worden gestimuleerd en ondersteund.
- Mensen en groepen worden geïnformeerd en voorgelicht via het online platform en/of de fysieke/mobiele loketten.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen??

De basis is alle kennis op één plek middels een online platform met fysieke loketten:

- 1 Een ideeënbus, klachtenloket, kennisbibliotheek, informatiebulletin, expertisecentrum, adressenlijst (contact) nieuwsbrief.
Denk ook aan een 'Google Maps' voor groene projecten in de stad, met duidelijk overzicht;
- 2 Via hyperlinks toegang tot het aanvragen van vergunningen en patenten en het maken en indienen van bedrijfs- en klimaatplannen, het starten van crowdfunding-acties;
- 3 Interactie door middel van chat-mogelijkheden, voor overleg, discussie, voorlichting en netwerken;
- 4 Een of meerdere fysieke en mobiel-fysieke loketten waar alles kan wat online ook kan, maar waar je directe hulp en ondersteuning kunt krijgen van mens tot mens. Hier kunnen ook informatiebijeenkomsten georganiseerd worden. De mobiele loketten bezoeken regelmatig buurthuizen en bibliotheken om de minder mobiele burger van dienst te zijn en informatie over buurtinitiatieven te geven.

Uitvoering

*Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren?
En wat is daarbij nodig?*

De gemeente Rotterdam is eindverantwoordelijk voor de CO₂-reductie en zal dat in de toekomst voor ieder ander milieu- of klimaat idee ook blijven. Daarom zien we de gemeente Rotterdam als uitvoerend beheerder en uitbater van het platform, maar de gemeente kan voor de uitvoering samenwerken met organisaties als KvK, TNO en bedrijven.

Voor de kennisbibliotheek is al veel informatie beschikbaar, via bijvoorbeeld de organisatie van het burgerberaad. Zij heeft al gekeken naar basisinformatie, (sub)thema's, experts en excursies.

Mobiele loketten kunnen ingericht worden in de buurthuizen of bibliotheken in de wijk.

Het initiatievenloket is een luxere vorm van een ideeënbus en zou een verwijzing kunnen hebben naar (of onderdeel kunnen uitmaken van) het platform.

NB: Duurzaam010 richt zich op Rotterdam en zou onderdeel uit kunnen maken van dit platform (maar niet andersom, omdat dit platform breder van opzet wordt).

88% voor

12% tegen

Groene klimaatadaptieve woningen

KLIMAAT
ADAPTIEVE
WONINGEN ✓

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

We verwachten dat woningen onleefbaar worden door toenemende hitte en droogte als we voor het klimaat niks doen. De combinatie van hitte en droogte in de stad zorgt voor het stedelijk hitte-eiland-effect. Hierdoor koelen woningen overdag én 's nachts niet af, wat de leefbaarheid voor bewoners negatief beïnvloedt. We zien hierin een kans om woningen en de leefomgeving meer klimaatadaptief te maken, zowel nieuwe als bestaande situaties.

(Ver)bouwen in combinatie met vergroening draagt bij aan warmte-reductie, wat de mentale en fysieke gezondheid van inwoners en bezoekers bevordert. Groene daken zorgen voor betere afwatering en benutting van water, evenals een toename van biodiversiteit. Daarnaast hebben ze een isolerende werking, produceren zuurstof en maken de lucht schoner. De voordelen zijn zó groot dat wij vinden dat we nú woningen groener moeten maken op betaalbare wijze. **Niet lullen maar poetsen!**

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

Om Rotterdammers te helpen en de stad weerbaarder te maken tegen klimaatverandering, stellen we voor om groennormen op te nemen in de beginfase van nieuwbouwplannen, het vergroenen van bestaande gebouwen en vergroenen van stedenbouwkundige projecten. Dit moet al bij de aanbesteding worden opgenomen als onderdeel van het Programma van Eisen (PvE).

Daarnaast is het van groot belang om ook bestaande gebouwen te vergroenen, bijvoorbeeld door groene daken, groene gevels, binnentuinen of daktuinen aan te leggen. Het combineren van een groen dak met zonnepanelen biedt extra voordelen, zoals zowel energieopwekking als warmte-reductie.

Om het hitte-eiland-effect te verlagen en woningen koeler te maken, moet de gemeente meer schaduw en groen creëren in straten en wijken.

Verder dient de gemeente te informeren over wat je als bewoner nu al kunt doen aan verduurzaming en welke middelen hiervoor beschikbaar zijn.

Uitvoering

Wie helpt met de uitvoering en wat is nodig?

- Informatiecampagne
Informeert bedrijven, VvE's, scholen en woningcorporaties over de voordelen van vergroening, zoals lagere energiekosten en subsidies.
- Subsidiefonds
Creëer een subsidiefonds voor groene daken, gevels en andere klimaatadaptieve maatregelen.
- Hittelabel
Introduceer een hittelabel voor gebouwen om kwetsbaarheid voor hitte en voordelen van klimaatmaatregelen duidelijk te maken.
- Vergroeningsprojecten
Start vergroeningsprojecten in wijken en werk samen met buurtorganisaties voor draagvlak.
- Communicatie
Informeert burgers over beschikbare middelen en maak vergroening een standaard onderdeel van bouwprojecten. **Rotterdam = Groen!**

93% voor

7% tegen

Minder lichtverspilling

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

Er wordt momenteel veel meer energie verspild dan in werkelijkheid nodig is aan het verlichten van de straat.

Energie en geld kunnen we besparen door slimmer gebruik te maken van straatverlichting. Wij zien kansen om lichtvervuiling/lichthinder te verminderen om 's nachts de biodiversiteit niet te verstoren en de sterren weer zien.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

Het verminderen van straatverlichting kan plaatsvinden op bepaalde tijden/plaatsen, door minder straatlampen aan te hebben of minder helder licht in te stellen. Bijvoorbeeld in de haven of in gebieden waar geen woonfunctie is. We kunnen ook sensoren gebruiken zodat er alleen gebruikt wordt wat nodig is. Dit leidt tot minder energieverbruik.

Om ervoor te zorgen dat het niet te donker wordt kunnen er wel straatlampen aan blijven, maar minder dan normaal. Op deze manier blijft het veilig, maar wordt er veel meer energie bespaard.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

Er moet onderzoek gedaan worden naar mogelijke plekken waar slim schakelen van de verlichting nodig is, door middel van vragenlijsten onder burgers. Zij kunnen aangeven waar wel of geen lampen onnodig aan staan.

Pilots om te testen wat het effect is van het uitzetten van lampen of het dimmen van licht.

Mogelijke jaarlijkse of maandelijkse dag, vergelijkbaar met Earth Day, voor meer aandacht en bewustwording van energieverbruik.

84% voor

16% tegen

Hergebruik van regenwater

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

Drinkwater wordt schaarser en het neerslagpatroon en de neerslagintensiteit verandert en geeft overlast.

Daarom is het van belang dat we regenwater gaan hergebruiken, zodat we gezuiverd drinkwater alleen gebruiken voor drinken, douchen en koken, en regenwater gebruiken voor toepassingen zoals toiletspoeling, wasmachines en sproeien van tuinen/parken.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

- 1 Advies is om zowel bij nieuwbouw als bij renovaties aanpassingen uit te voeren om regenwater op te slaan. Daarbij voert de gemeente gesprekken met beheerders, eigenaren en projectontwikkelaars van verouderde woningen/woningbouw, naar inspiratie van de Belgische Hemelwaterverordening (het verplicht opslaan van regenwater inclusief speciale leidingen voor toiletspoeling).
- 2 We vragen de gemeente meer in te zetten op de aanleg van reservoirs en Wadi's in de openbare ruimte, zoals onder en bij pleinen en rotondes.
- 3 Stimuleer eigenaren van eengezinswoningen om regenwater in de kruipruimte van de woning op te vangen t.b.v. toiletspoeling. En iedereen kan een emmer in de tuin of op het balkon neerzetten om regenwater op te vangen om hiermee zijn of haar tuin/kamerplanten te begieten. Stimuleer zo'n gedragsverandering bij de burgers en bedrijven.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

De gemeente in gesprek met België om te onderzoeken wat er nodig is om een Hemelwaterverordening in te stellen. Ook kan de gemeente de gesprekken faciliteren met de projectontwikkelaars voor speciale regenwaterpijpen voor intern gebruik.

Individueel aansporen tot kleinschalige regenwateropvang voor gebruik in de tuin of balkon. Subsidie voor regentonnen bestaat al, maar moet beter kenbaar gemaakt worden.

Reservoirs in de publieke ruimte hoeven er niet lelijk uit te zien. Maak er kunst van! Bijvoorbeeld een grote emmer op een rotonde met illustraties of foto's van buurtbewoners.

90% voor

10% tegen

Duurzaam gebruik van reststromen

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

Er ligt een kans bij de gemeente om beter samen te werken met de industrie om reststromen efficiënter in te zetten. Reststromen zijn overblijfselen van een productieproces.

Denk hierbij aan: industriële reststromen (zoals plastic, metaal, restwarmte of bouw- en sloopafval) en organische reststromen (bijvoorbeeld voedselresten, hout e.d.).

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

We willen dat de gemeente ervoor zorgt dat de reststromen die de industrie (van klein tot groot) produceert, hoogwaardig hergebruikt worden.

En efficiënter worden ingezet. Bijvoorbeeld het omzetten van een reststroom tot een nieuwe grondstof of nieuw product. Of desnoods om de stad Rotterdam te voorzien van energie/warmte.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

De gemeente kan in kaart (laten) brengen wat de industrie momenteel doet met reststromen en ideeën aandragen hoe deze reststromen efficiënter kunnen worden gebruikt. Bijvoorbeeld door een onafhankelijke derde partij of adviesbureau in te zetten die dit onderzoekt.

De gemeente kan onderzoeken of er juridische mogelijkheden zijn om extra eisen te stellen aan het beter hergebruiken van reststromen binnen de industrie.

Als er geen andere optie is dan het verbranden van de reststroom voor het opwekken van energie, kan dat bijvoorbeeld door te investeren in het energienetwerk en buizensystemen. Die kunnen de reststromen vervoeren van de industrie naar de rest van de stad.

83% voor

17% tegen

Hergebruik toegankelijker maken

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

Rotterdamers gooien veel dingen weg die gerepareerd kunnen worden, zoals meubels en elektrische apparaten. Dit is zonde en kost veel geld en grondstoffen.

Wij zien een kans voor Rotterdam om deze producten te repareren voor hergebruik en zo de hoeveelheid afval en uitstoot te verminderen. Zo wordt de stad schoner en duurzamer.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

De gemeente moet bestaande kringloopwinkels en repaircafés promoten en ondersteunen en nieuwe 'circulaire hubs' plaatsen zodat elke Rotterdammer hier gebruik van kan maken. Denk hierbij ook aan het uitlenen/delen van gereedschap en het inzetten van duurzaamheidsadviseurs. Deze adviseurs worden ingezet voor de burger en dus niet voor de gemeente.

Het is belangrijk het klein en lokaal te houden. De "hubs" dienen over de gehele stad verspreid te worden. In wijken waar deze moeilijk bereikbaar zijn kan er een elektrische 'repareerbusje' langskomen. Deze kan langskomen voor diensten zoals: advies, reparatie, afvalscheiding en het promoten van duurzaamheid.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

De gemeente moet subsidies beschikbaar maken voor circulaire hubs, repaircafés en dergelijke. De gemeente moet daarnaast ook verantwoordelijkheid dragen voor het promoten hiervan. Rotterdamers moeten ook de gelegenheid krijgen om gereedschap te lenen of te delen.

Er moet geïnvesteerd worden in het beschikbaar stellen van bestaande kennis en kunde in de wijken. Dit kan bijvoorbeeld door het aannemen van experts, het stimuleren van vrijwilligers en een online omgeving creëren waar mensen reparaties en oude spullen kunnen aanbieden.

81% voor

19% tegen

Overzicht afgewezen adviezen

**Rotterdam koploper:
Wereldstad zonder
luchthaven!**

**Fietsen aantrekkelijk
maken**

**Duurzame energie
efficiënt gebruiken**

Waterstofenergie

**Openbaar vervoer is
duurzamer, dus maak het
betaalbaar en bereikbaar**

**Minder fossiele
autobewegingen, meer
elektrische deelmobiliteit**

**Verbeter de wereld,
begin bij je bank**

**Klimaat communicatie:
maak het gericht**

**CO²-uitstoot schonere
wijken door weren
diesel vrachtwagens**

**Doe onderzoek naar de impact
van wel/niet bouwen van een
kerncentrale in de regio Rotterdam**

**Voedselverspilling
tegen gaan**

**Reductie van
medicijnafval**

Rotterdam koploper: Wereldstad zonder luchthaven!

64% tegen

36% voor

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

- De luchthaven zorgt voor overlast, zowel met uitstoot en luchtkwaliteit, als geluid en stank. De luchtvaart heeft een grote CO₂-uitstoot. Ter illustratie: een retourvlucht Amsterdam - New York staat gelijk aan een jaar lang autorijden.
- De luchthaven gebruikt veel ruimte en energie, die ook anders benut kan worden (denk aan woningen). Het sluiten van de luchthaven biedt ruimte voor 12,5 duizend woningen, waar dankzij de luchthaven al elektriciteitskabels en vermogen voor is, zoals vermeld in het BTV Urgenda Rapport. Bovendien levert het economische voordelen op voor de stad.
- Er zijn rigoureuze maatregelen nodig om klimaatverandering tegen te gaan. Rotterdam kan een signaal afgeven en koploper worden door de luchthaven te sluiten. Rotterdam kiest voor het gebruik van de trein, zoals de HSL.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

De luchthaven moet sluiten voor 2035 om CO₂-uitstoot te reduceren. Dit moet worden opgenomen in het nieuwe coalitieakkoord dat van kracht gaat per 2027.

De vluchten vanaf de luchthaven zijn vrijwel altijd binnen Europa. Dit kan goed vervangen worden door treinverkeer. Rotterdam kan dit realiseren door in te zetten op internationaal openbaar vervoer, met hulp van andere partijen.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

We willen dat de gemeente een statement maakt en een standpunt inneemt over de toekomst van de luchthaven. Daar waar de gemeente inspraak heeft, moet ze aansturen op het sluiten van de luchthaven.

Bovendien moet de gemeente in de periode 2025-2035 eisen stellen aan verduurzaming:

- Als aandeelhouder moet de gemeente zich hard maken voor het sluiten en verduurzamen van de luchthaven.
- De gemeente moet ook als wetgever handelen, bijvoorbeeld door bepaalde eisen te stellen rondom luchtkwaliteit en geluidsoverlast, wat de luchthaven dwingt om te sluiten of te verduurzamen.
- De gemeente kan strengere eisen stellen aan:
 - Geluid, luchtkwaliteit.
 - Nachtvluchten.
 - Aantal vluchten.
 - Eisen in milieuvergunning.
 - Eisen stellen aan duurzaam brandstofverbruik.

Fietsen aantrekkelijk maken

31% tegen

69% voor

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

- Weinig doorstroom op fietspaden door wachttijden en niet op elkaar afgestemde verkeerslichten.
- Onveilige fietspaden door verschillende snelheden van weggebruikers en ook sociaal onveilige fietspaden.
- Onwetendheid verkeersregels en gebruik voertuigen op fietspad.
- Verkeer op dit moment is afgestemd op auto's
- E-bikes en fatbikes zijn een opkomend probleem in verkeersveiligheid en ook op middelbare scholen.
- Mensen worden 'lui' en dit zorgt voor ongezonde bevolking.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

- 1 Educatie en voorlichting over regels en gebruik van de voertuigen (alle voertuigen, ook fatbikes, bakfietsen, wielrenners, scooters, scootmobielen, skaters, fietsen en steps) die van het fietspad gebruikmaken. Benadrukken van de voordelen voor gezondheid en klimaat
- 2 Het maken van een nieuw fietsplan van Rotterdam. Fietsstraten waar de auto te gast is, fietsenplan werkgever, gekleurde fietspaden en duidelijke onderscheiding. Groene golf knooppunt + netwerk zone voor doorstroom en veiligheid belangrijke fietsknooppunten in de stad
- . Meer mogelijkheden om fietsen te parkeren. Zoals nietjes, beugels, rekken en dergelijke

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

Educatie en voorlichting

Wie: gemeente, scholen, gedragsexpert, psycholoog

Wat is nodig:

- Verkeerstuin om les in te geven aan verschillende doelgroepen, zoals nieuwe Rotterdammers, kinderen en ouders.
- Verschillende voertuigen om te leren daarmee om te gaan, voertuigen van NU en toekomstige voertuigen.
- Educatieve borden langs fietspaden met regels/nudges.
- Online platforms gebruiken om informatie te verspreiden voor de telefoongebruikers om informatie te geven over fietsen/voertuigen.

Fietsplan

Wie: gemeente, verkeersdeskundige, gedragsexpert, handhaving

Wat is nodig:

- Begin met 1 fietspad van noord naar zuid of van oost naar west. Maak hier een fietspad dat is afgestemd met de verkeerslichten onderling zodat er met een gemiddelde snelheid (bijvoorbeeld 18 km/uur) kan worden doorgefietst zonder te stoppen.
- Veel verlichting op dit fietspad.
- Groene asfalt verf (Rotterdam groen) om aan te geven dat dat het groene golf fietspad is.
- Borden om snelheid aan te geven.

Parkeren

Wie: gemeente, gedragsexpert, verkeerseexpert

Wat: de plannen van 1 en 3 hierin verwerken en zo de informatie verspreiden via een overzichtelijk en hanteerbaar plan > SMART Boeken.

Duurzame energie efficiënt gebruiken

23% tegen

77% voor

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

Door veranderingen in de energieconsumptie en -productie zijn de pieken op het energienet steeds dieper en steiler. Dit gebeurt bijvoorbeeld door een toename van elektrische auto's en zonnepanelen. Ook energie van windmolens en industrie kunnen een opwekpiek geven. Een grote vraag of opwek kan ervoor zorgen dat het net overbelast raakt. Een overbelast net zorgt voor black-outs in de energievoorziening. Ook kunnen deze grote pieken en dalen voor toenemende kosten zorgen. Wij vinden het belangrijk dat het energienet betrouwbaar en toegankelijk is voor elke Rotterdammer.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

Als oplossing zien wij een mogelijkheid om de consumptie en productie meer met elkaar af te stemmen. Een afstemming van de afname en opwek zorgt dat de pieken en dalen minder steil zijn. De zogeheten peakshaving. Als voordeel stimuleert dit een betrouwbaarder en ook voordelige energievoorziening. We hebben hiervoor drie adviezen geformuleerd:

Advies 1: bewustwording creëren bij burgers en bedrijven. Als mensen weten wat de nadelen zijn van een mismatch tussen opwek en afname kunnen inwoners en bedrijven hier rekening mee houden.

Advies 2: energieopslag creëren in wijken met veel opwek. Dit kunnen bijvoorbeeld wijken met veel zonnepanelen zijn.

Advies 3: efficiënter omgaan met overtollige energie uit duurzame bronnen.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

- Bijvoorbeeld door middel van een app die de real-time status van het net weergeeft. Een bewustwordingscampagne is ook een idee om een gedragsverandering te stimuleren.
- Onderzoeken wat de baten en lasten zijn om bijvoorbeeld wijkbatterijen te installeren. Deze zijn nu vaak te duur. Daarom adviseren wij de gemeente om bij nationale instanties als het RVO na te vragen of hier subsidiemogelijkheden voor zijn. Specifiek onderzoek naar zoutwaterbatterijen. Deze zijn minder brandgevoelig dan lithium-ionbatterijen.
- Onderzoek wat de mogelijkheden zijn om voor overtollige elektriciteit het power-2-heatsysteem (energie omzetten naar warmte) lokaal in te zetten. Zoals beschreven in de gemeentelijke energiesysteemvisie 2021.
- Onderzoek hoeveel overtollige energie uit duurzame bronnen onbenut blijft en dat doorberekenen naar gasbesparing en CO₂-uitstootvermindering.
- Opladen van elektrische auto's via intermitterend opladen, zodat er geen piekbelasting ontstaat.

Waterstofenergie

46% tegen

54% voor

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

Waterstof is een vorm van energie die mogelijk zonder fossiele brandstoffen kan worden opgewekt en kan een brandstof van de circulaire toekomst zijn. De uitdaging is dat er nog veel ontwikkeling voor nodig is en dat er nog veel onduidelijkheden zijn over de voor- en nadelen van het gebruik van waterstof en hoe waterstof het beste gebruikt kan worden.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

Ter ondersteuning van de ontwikkeling/huidige initiatieven van zowel bedrijven als overheid is er onderzoek nodig over verschillende aspecten en belangen ten opzichte van waterstof.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

Wij stellen voor dat er door de gemeente onderzoek wordt gedaan naar:

- Voor- en nadelen van waterstof als energievorm.
- Hoe waterstof het beste vervoerd en gebruikt kan worden. Bij dit onderzoek moet ook onderzocht worden of gasleidingen kunnen worden hergebruikt voor het vervoer van de waterstof.
- De toekomstige vraag naar waterstof en het benodigde aanbod (productie op Nederlands grondgebied en import vanuit het buitenland).

Dit onderzoek wordt gepubliceerd zodat burgers geïnformeerd zijn, de gemeente besluiten kan maken over de implementatie van waterstof en bedrijven kunnen inspelen op deze ontwikkelingen.

Openbaar vervoer is duurzamer, dus maak het betaalbaar en bereikbaar

26% tegen

74% voor

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

We willen mensen stimuleren om meer met het ov te gaan, want het is beter voor het klimaat. Maar hierbij zijn een aantal uitdagingen:

- Het ov is duur.
- Er zijn meer ov-lijnen/routes nodig.
- Het ov moet vaker rijden (ook in de nacht).
- Personeel is moeilijk om aan te komen.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

Het ov is duur:

- Onderzoek een vorm van groeps- en/of meereistarieven om het ook voor groepjes/gezinnen interessant te maken.
- Onderzoek gratis ov.

Er zijn meer ov-lijnen/routes nodig:

- Op minder drukke trajecten niet minder vaak, maar minder groot ov laten rijden..

Het ov moet vaker rijden (ook in de nacht):

- In de nacht naar belangrijke plekken rijden zoals ziekenhuizen.
- Efficiënter op meer lijnen werken, door op drukke momenten groter vervoer in te zetten en op minder drukke momenten bijvoorbeeld kleine busjes in te zetten.

Personeel is moeilijk om aan te komen:

- Omscholingstraject voor bijvoorbeeld taxichauffeurs.
- Salaris voor chauffeurs/machinisten verhogen.

RET verplichten om het vervangen van materiaal enkel op duurzame wijze te doen.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

De gemeente:

- Moet werken in het ov aantrekkelijker maken met een goede cao. Neem ook mensen aan die geen groot rijbewijs hebben die ook kunnen rijden in kleine busjes.
- Moet subsidies beschikbaar stellen voor het mogelijk maken van goedkoper reizen door groepskorting etcetera.
- Moet bij andere steden gaan kijken (in Europa) wat de mogelijkheden zijn voor gratis openbaar vervoer.
- Moet investeren in het uitbreiden van het routenet.
- Moet met UWV samenwerken om chauffeurs en busjes te werven/op te leiden.
- Moet niet alleen het ov aantrekkelijker maken, maar autogebruik ook actief ontmoedigen.

Minder fossiele autobewegingen, meer elektrische deelmobiliteit

41% tegen

59% voor

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

We zien veel autobewegingen in en om de stad, waarbij er veel individuele bewegingen zijn. De focus ligt op privé-bezit of zakelijk lease, wat zorgt voor veel auto's op de weg. Een groot deel is nog fossiel, wat zorgt voor te veel emissies. Dit heeft grote invloed op de gezondheid van Rotterdammers die in de buurt van drukke wegen/snelwegen wonen.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

Advies 1: het ontmoedigen van het autobewegingen in de stad.

Advies 2: het aanmoedigen van deelmobiliteit en elektrisch rijden.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

Bij advies 1:

- A. Meer inzetten op straten voor eenrichtingsverkeer en op meer plekken een maximumsnelheid van 30 km/uur hanteren.
- B. Een tweede parkeervergunning wordt inkomensafhankelijk, waarbij het minimumtarief de huidige 24 euro per maand blijft.

Bij advies 2:

- A. De extra inkomsten vanuit de gemeente die voortvloeien uit punt 1A worden gebruikt om de aanschaf van een elektrische deelauto door vve's, woningcorporaties of communities te subsidiëren. Zo komt de subsidie terecht bij Rotterdammers en niet bij commerciële bedrijven als GreenWheels.
- B. De gemeente brengt in kaart welke straten/wijken in verhouding onvoldoende laadpalen hebben en draagt verantwoordelijkheid voor het plaatsen van extra laadpalen.

Verbeter de wereld, begin bij je bank

23% tegen

77% voor

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

De klimaatdoelen van de gemeente kunnen alleen worden bereikt als ook de financiële middelen duurzaam worden ingezet. Rabobank, ING en ABN AMRO steken miljarden in bedrijven die lobbyen voor ontbossing, pompen tientallen miljarden in sectoren die de natuur verwoesten en de klimaatcrisis aanwakkeren, helpen de fossiele industrie aan tientallen miljarden en faciliteren fossiele industrie met obligaties. De gemeente Rotterdam kan hele mooie en ambitieuze plannen hebben, maar met een bank als de ABN AMRO is het dweilen met de kraan open.^{1,2,3,4}

Als het gaat om de vergroening van Rotterdam, is de volgende logische stap het verduurzamen van het financiële systeem.

Hoewel de gemeente gebonden is aan banken met een A-rating, waardoor de keuze voor een groene bank niet eenvoudig is, kan zij wel druk uitoefenen op deze banken om hun investeringen te verduurzamen. De A-rating is ook geen garantie (zie bijvoorbeeld 'Icesave' en 'Fortis', banken met een A-rating die in problemen kwamen). Dit betekent minder investeren in klimaatschadelijke sectoren en juist meer in duurzame projecten. Banken hoeven deze transitie niet alleen door te voeren; pensioenfondsen zoals ABP geven een goed voorbeeld van hoe dit mogelijk is.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

De gemeente moet een lobby opzetten met als doel het betalingsverkeer te vergroenen of overstappen naar groene banken zoals Triodos, ASN etc.

Verminder het risico door naar meerdere groene banken over te stappen. Neem Eindhoven als voorbeeld, die gaan overstappen naar een zo'n groen mogelijke bank.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

De wethouder Klimaat van de gemeente zou bondgenoten moeten zoeken binnen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Via de VNG kan er niet alleen samenwerking worden gezocht met het ministerie van Economische Zaken en de Nederlandsche Bank (DNB), maar kan er ook gezamenlijke druk op de banken worden uitgeoefend om meer te investeren in groene projecten.

Het uiteindelijke doel is dat banken hun financiering verschuiven naar duurzame investeringen.

¹ <https://milieudefensie.nl/actueel/nederlandse-banken-steken-miljarden-in-lobby-ontbossing>

² <https://www.greenpeace.org/nl/algemeen/62660/rabobank-ing-en-abn-amro-pompen-tientallen-miljarden-in-sectoren-die-natuur-verwoesten-en-klimaatcrisis-aanwakkeren/>

³ <https://www.ftm.nl/artikelen/ggii-2-fossil-finance-biljoen-fossiele-obligaties-ing-abn-amro>

⁴ <https://milieudefensie.nl/red-het-regenwoud/kap-van-het-regenwoud-mede-mogelijk-gemaakt-door-abn-amro>

Klimaatcommunicatie: maak het gericht

31% tegen

69% voor

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

We zien dat te veel Rotterdammers, waaronder de gemiddelde inwoner, mensen met een beperking en ouderen, onvoldoende geïnformeerd en gehoord worden over de klimaatproblemen en -oplossingen.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

Specifieke (media) kanalen moeten worden ingezet op de bijbehorende doelgroep.

Richt op het positief gevolg van aangepast gedrag. Zorg voor een goed onderscheid tussen de informatie over aanpassing en klimaatbeheersing. Hierdoor zullen burgers sneller en actiever bijdragen aan het klimaat. Bijvoorbeeld een goed onderscheid tussen informatie over afvalinzameling en CO₂-uitstoot.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

Hetgeen wat gecommuniceerd wordt moet gaan over wat er op grote schaal gebeurt op het gebied van klimaat en hoe je daar als individu aan kan bijdragen.

Om de verschillende doelgroepen te bereiken adviseren wij de volgende mediakanalen:

- Lespakketten
- Sociale media/influencers
- Excursies
- Tv- en radioprogramma's/reclame
- Webpagina met taalondersteuning
- Huis-aan-huisbladen
- Gemeente Rotterdam (bijvoorbeeld Rotterdampas, bibliotheek)
- Buurthuizen

Zorg ervoor dat elk mediakanaal past bij de juiste doelgroep.

CO₂-uitstoot schonere wijken door weren dieselvrachtwagens

30% tegen

70% voor

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

De rol van Rotterdam als havenstad omarmen in streven naar lagere CO₂-uitstoot.

Uitdaging: bedrijven die logistiek en zwaar vervoer organiseren (trucks, trailers, reesers etc.) gebruiken nu diesel vrachtwagens die veel CO₂-uitstoten.

Kans: deze voertuigen moeten tegen 2030 allemaal elektrisch (en/of waterstof op langere termijn) zijn om de CO₂-uitstoot te verminderen.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

We moeten strategisch gelegen parkeerplaatsen, laadplaatsen en batterijwisselplaatsen aanleggen waar trucks ook laden en lossen en bijvoorbeeld op industriezones. Dit is nabij de haven en de knelpunten (bijvoorbeeld A15, A20 en Botlek).

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

De gemeente moet samenwerken met de haven en logistieke bedrijven om de overgang van diesel vrachtwagens naar elektrische vrachtwagens naadloos te laten verlopen. Om de overgang naadloos te laten verlopen moet de gemeente Rotterdam ook met de provincie en het rijk kijken op welke wijze dit efficiënt kan worden ingericht op landelijk vlak. Rotterdam is hier al mee bezig, maar kan de zero-emissiezone uitbreiden en samenwerken met andere partners, bijvoorbeeld supermarkten en bedrijfsleven.

Doe onderzoek naar de impact van wel/niet bouwen van een kerncentrale in de regio Rotterdam

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

In het regeerakkoord van het nieuwe kabinet staat dat er minstens twee kerncentrales gebouwd gaan worden in Nederland. Dit advies gaat niet over het wel of niet bouwen van een kerncentrale in Rotterdam. Het is belangrijk dat de gemeente een weloverwogen beslissing maakt op basis van uitgebreid onderzoek. Op deze manier kan de positieve en negatieve impact op de stad in kaart gebracht worden. Mocht het kabinet Rotterdam verzoeken om de centrale in Rotterdam te plaatsen, dan kan de stad een onderbouwde beslissing maken in plaats van een beslissing op basis van aannames.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

Er moet breed onderzoek gedaan worden naar de voordelen en nadelen van de bouw van een kerncentrale in Rotterdam. Ook moeten deze voor- en nadelen inzichtelijk gemaakt worden voor de bewoners van Rotterdam. Het gaat ons erom dat er gedegen onderzoek gedaan wordt.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

Wij stellen voor dat de gemeente breed onderzoek doet naar de voor- en nadelen van de bouw van een kerncentrale en dat de bewoners actief worden betrokken bij een gedegen onderzoek en bij het uiteindelijke besluit (bijvoorbeeld via een burgerberaad).

49% tegen

51% voor

Voedselverspilling tegengaan

21% tegen

79% voor

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

In Rotterdam wordt ruim 38 miljoen kilo voedsel per jaar verspild door consumenten en industrie. Kansen zijn een circulaire economie bevorderen waarin de grondstoffen binnen het voedselsysteem telkens opnieuw tot waarde komen.

Mensen zijn zich er niet van bewust hoeveel voedsel er wordt verspild en hoe lang het duurt om voedsel te produceren. We gooien snel (onnodig) voedsel weg zonder erbij stil te staan hoe zonde dat is. Horeca, supermarkten en industrie kunnen voedselrestanten ook vaker veel beter benutten. De kans zit in een veerkrachtig voedselproductie systeem met genoeg voedsel en eten voor iedereen.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

Educatie

Kinderen, volwassenen, horeca, supermarkten en industrie meer bewust maken van verspilling door lokale initiatieven te promoten en door bewustwording te creëren in de vorm van educatie. Informatie verschaffen over de milieu-impact van voedselproductie.

Monitoring

In kaart brengen hoeveel voedsel er door de supermarkten, horeca en markten in de buurt wordt verspild voor de bewustwording van de situatie. De omrekening naar CO₂ kan de kans vergroten om de Rotterdamse ketens verantwoordelijk te houden.

Beperken voedselverspilling en samenwerking

Doelen stellen met het bedrijfsleven om voedselverspilling te verminderen en initiatieven van consumenten aanwakken om verspilling te voorkomen.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

Educatie

De gemeente gaat actief lokale initiatieven ondersteunen, zoals groentetuinen, helpt met het organiseren van workshops (bijvoorbeeld over het inmaken van groenten voor de winter), maakt het proces van het groeien van groenten/fruit inzichtelijk en plaatst wormenhotels.

Monitoring

Doe bij horeca, supermarkten en industrie een nulmeting van voedselverspilling: bepaal hoeveel voedsel er nu wordt verspild. Stel daarna doelen om dit te verminderen.

Beperken voedselverspilling en samenwerking

Stel een convenant (= overeenkomst) op met het bedrijfsleven en stel hierin duidelijke reductiedoelen.

De gemeente moet initiatieven met elkaar verbinden en deze zoveel mogelijk faciliteren. Bijvoorbeeld verbinding leggen tussen supermarkten en de lokale gemeenschap om voedselresten goed te gebruiken. Of voedselresten gebruiken om mest mee te maken voor compost of wormenhotel.

Reductie van medicijnafval

31% tegen

69% voor

Kansen en uitdagingen

Welke kansen en/of uitdagingen zien jullie in de wijken en dorpen? Waarom vinden jullie dit belangrijk?

Waarom?!

Er is teveel verspilling van medicijnen. Het overschot van medicijnen wordt bijvoorbeeld door de wc gespoeld met alle negatieve impact op het milieu van dien. Het komt in het grondwater terecht, waar het water vervuult dat weer terugkomt in de natuur. Of het komt als chemisch afval bij het huishoudelijk afval en wordt daardoor niet goed verwerkt met weer impact op het milieu.

Medicijnen zijn kostbaar dus is het ook een economische verspilling. Het produceren van medicijnen kost veel energie, kostbare grondstoffen en water. Het produceren van medicijnen heeft ook een grote CO₂-afdruk en dus impact op het klimaat.

Waar de grote kans en uitdaging ligt is het vergroten van het bewustzijn dat er medicijnverspilling is en het een negatieve impact heeft op het milieu. De vergrijzing van Nederland zorgt ervoor dat de medicijnverspilling groeit doordat de grootste groep medicijngebruikers groeit. Daarmee groeit dus ook de vervuiling en de urgentie om dit probleem aan te pakken.

Advies

Welke ideeën hebben jullie om Rotterdam te helpen, of om dingen beter te doen?

Advies is gericht op onderzoek, voorlichting en ophaalpunten.

De gemeente aansturen medicijnverspilling te kwantificeren om te weten hoe groot de impact van medicijnverspilling is. Dat kan door te onderzoeken:

- Hoeveel medicatie wordt ingeleverd?
- Hoeveel medicatie wordt weggegooid?
- Hoeveel Rotterdammers weten wat er moet gebeuren met overgebleven medicatie?
- Hoeveel Rotterdammers zich bewust zijn van de impact van medicijnverspilling

De gemeente moet apothekers ondersteunen in het bevorderen van het inleveren van medicatie en/of minder medicatie meegeven in één keer, om verspilling van medicijnen tegen te gaan.

In het licht van een tekort aan medicijnen wordt medicijnverspilling schrijnender. Dus adviseren wij de gemeente mogelijkheden tot hergebruik van medicijnen en verpakking te onderzoeken. Buiten de huidige juridische kaders.

Publieksbewustzijn van medicijnverspilling vergroten.

Uitvoering

Wie moet(en) helpen om jullie ideeën uit te voeren? En wat is daarbij nodig?

Apothekers en drogisterijen dienen bewustzijn rond het weggooien/inleveren van medicatie te vergroten door:

- bij het ophalen van medicatie het erbij te vertellen
- informatie mee te geven
- op verpakkingen stickers/info te plaatsen over hoe het in te leveren/weg te gooien

Brede publiekscampagne opzetten om aan te geven waar medicatie in te leveren, bijvoorbeeld in wijkbladen, reclame, huisarts, poliklinieken in ziekenhuizen en drogisterijen.

Medicijnen inleveren toegankelijker maken door meer inleverpunten te faciliteren bij bijvoorbeeld drogisterijen.

Thuiszorg inzetten voor het ophalen van medicijnen.

Pop-upmilieuparken gericht op medicatie afval bij hotspots van medicijnverspilling.

Medicijnbox met ophaaldagen waarin medicatie goed blijft en hergebruikt kan worden, die opgezet kunnen worden bij hotspots.

Apothekers ook verantwoordelijk maken voor het bezorgen.

**Rotterdams
Burgerberaad
Klimaat.**

**Toelichting
op het proces**

Samenstelling van het Rotterdams Burgerberaad Klimaat

Met de manier waarop het burgerberaad is samengesteld wilden we een zo representatief mogelijke vertegenwoordiging van Rotterdam bereiken. Zo zouden Rotterdammers met verschillende perspectieven en inzichten in het burgerberaad zitten en mee kunnen praten en denken. Dat was de reden om te loten.

Met representatief bedoelen wij dat de verdeling van de kenmerken over deelnemers aan het burgerberaad, zo gelijk mogelijk is aan de verdeling van de kenmerken van de inwoners van Rotterdam. Er is geloot op woonplaats, leeftijd, geslacht, arbeidsverhouding en opleidingsniveau. Ons streven was een burgerberaad van 130 Rotterdammers, met een ondergrens van 100.

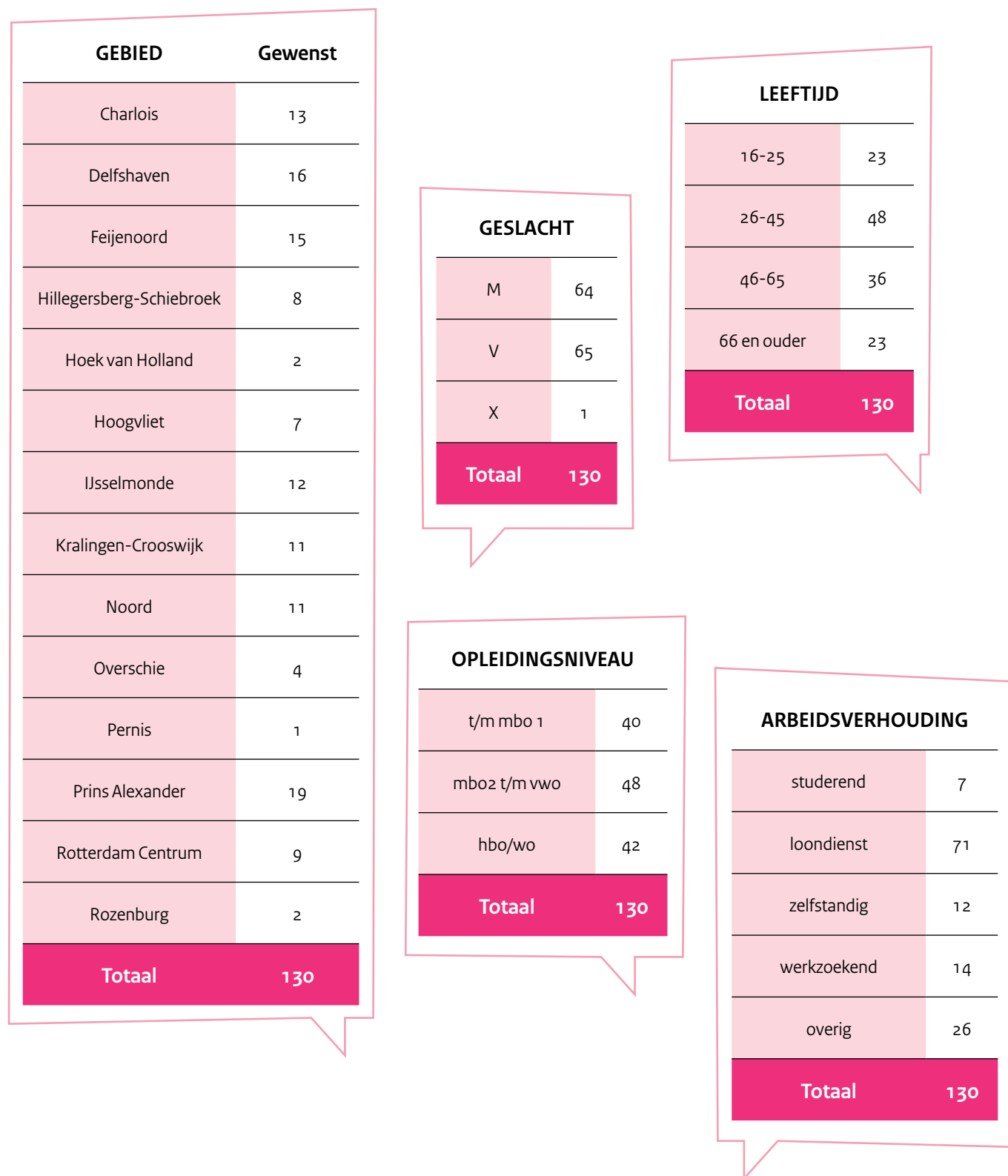

Eerste loting: de steekproef

Voor de eerste lotingsronde deed de afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI) van de gemeente een steekproef in de Basis Registratie Personen (BRP). Uit de steekproef zijn 10.000 Rotterdammers uitgenodigd om deel te nemen aan het Rotterdams Burgerberaad Klimaat. Bij het samenstellen van de steekproef werd rekening gehouden met de werkelijke statistische verdeling van mogelijke deelnemers over leeftijd, geslacht en (wijkraads-) gebied. Onder geslacht verstaan we man, vrouw en x. En voor leeftijd hebben we vier categorieën gebruikt. Ook is rekening gehouden met de wijkraadsgebieden. We hebben relatief meer brieven gestuurd naar gebieden waar de opkomstcijfers lager waren tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. Dit hebben we gedaan om de representativiteit te bevorderen en te voorkomen dat het burgerberaad gevormd wordt door groepen die normaal oververtegenwoordigd zijn. Opleidingsniveau en arbeidsverhouding staan niet in de BRP, dus daar kon bij het samenstellen van de steekproef niet op worden geselecteerd.

Figuur 1 laat de gewenste verdeling van het burgerberaad zien, aan de hand van de werkelijke statistische verdeling van Rotterdam.

Figuur 1

Uitnodiging en maatwerk

Om de respons op de brief te verhogen en de interesse te prikkelen, ontvingen de 10.000 gelote Rotterdammers een vooraankondiging met daarin de boodschap 'let op je brievenbus, je ontvangt binnenkort een bijzondere uitnodiging'. Dat was twee weken voordat zij de uitnodigingsbrief kregen. In die uitnodiging stond een QR-code waarmee de mogelijke deelnemers naar een beveiligde aanmeldpagina werden geleid. Daar werd hen gevraagd naar contactgegevens, beschikbaarheid, benodigde faciliteiten, akkoord op de verwerking van persoonsgegevens en de twee laatste lotingscriteria: opleidingsniveau en arbeidsverhouding. De werving van de leden van het burgerberaad gebeurde voornamelijk met een brief en flyer. In tekst en vormgeving zochten we aansluiting bij de leefwereld van de bewoners, rekening houdend met hun diversiteit, en maakten we de boodschap concreet en persoonlijk. Dit concept is van tevoren getest.

Na het versturen van de brief heeft OBI het lotingsbestand dagelijks geanalyseerd. Op basis van deze analyse zijn enkele maatwerkacties uitgevoerd om ervoor te zorgen dat meer aanmeldingen binnenkwamen binnen lotingscriteria waar de aanmeldingen achterbleven. Zo zijn in zes wijkraadsgebieden reminderkaarten gestuurd, bezocht een promotieteam praktijkscholen om mbo-studenten aan te spreken en sprak een promotieteam bij winkelcentrum Keijzerswaard Rotterdammers aan over meedoen aan het burgerberaad. Uiteindelijk kwamen 347 aanmeldingen binnen.

Tweede loting: selectie van 116 deelnemers

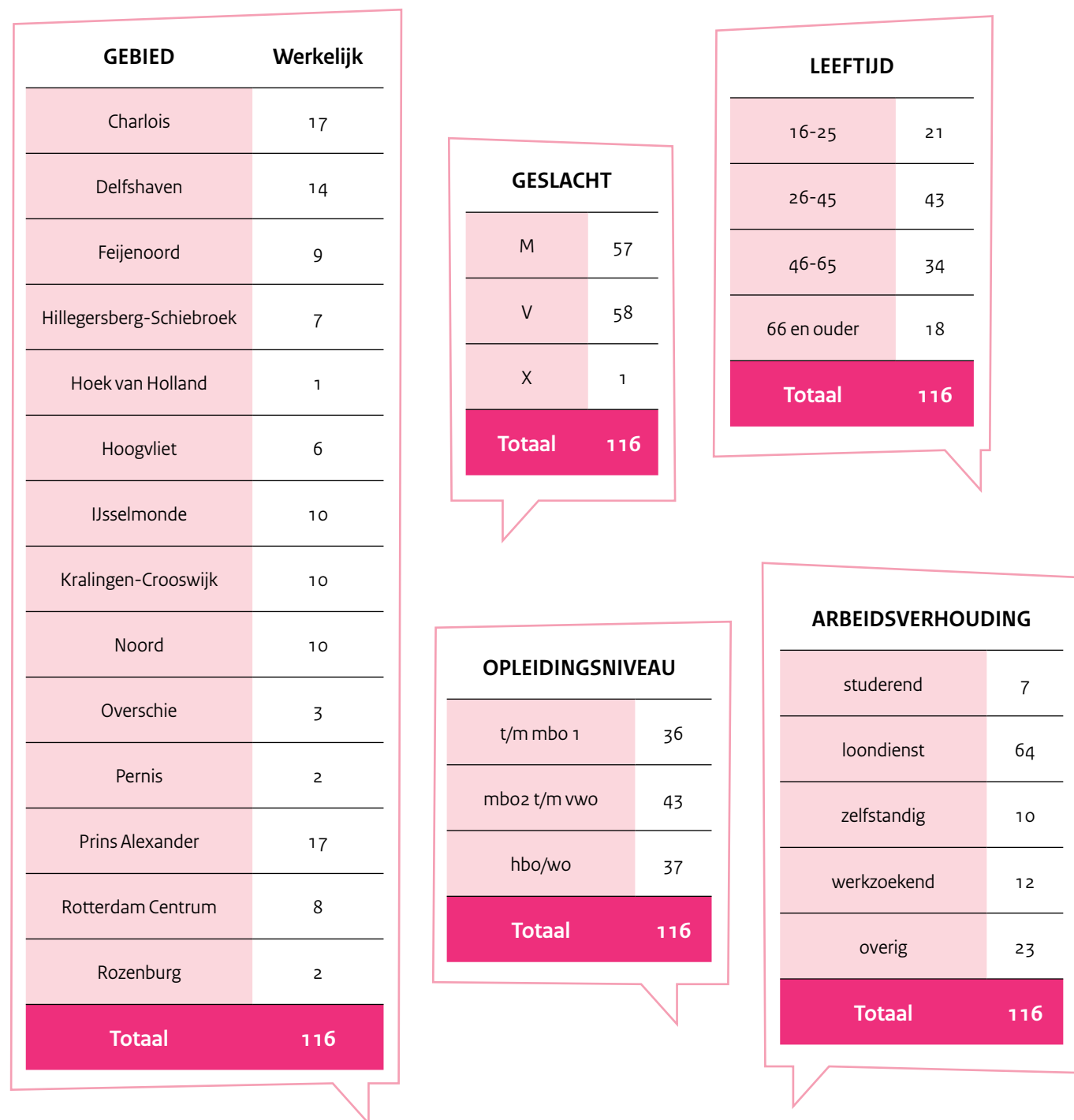
Bij de tweede loting zijn uit de 347 aanmeldingen 116 deelnemers geselecteerd. Deze loting was willekeurig. Met alle beschikbare data is berekend dat 116 het meest geschikte aantal was om een representatief burgerberaad te vormen. Hierbij zijn de gegevens gebruikt over opleidingsniveau en arbeidsverhouding, die de aanmelders zelf hebben aangeleverd. Wanneer niet-ingelote Rotterdammers dat wilden, konden ze zich aanmelden voor de lijst met zij-instromers. Deze lijst konden we gebruiken om voor elk kenmerk de gewenste representativiteit te behalen. We hebben eenmaal een beroep gedaan op een inwoner in deze lijst. In *figuur 2* is de werkelijke verdeling van het burgerberaad te zien, aan de hand van de aanmeldingen na de tweede lotingsronde.

Samenstelling tijdens het proces

Aan de eerste bijeenkomst van het burgerberaad op 16 april 2024 namen uiteindelijk 101 Rotterdammers deel. *Figuur 3* laat onder andere de samenstelling bij die eerste bijeenkomst zien. Na de start van de bijeenkomsten zijn enkele leden van het burgerberaad gestopt. Dan deden we een beroep op een Rotterdammer op de reservelijst met dezelfde kenmerken als de afvaller, om enerzijds de willekeurigheid van het lotingsaspect vast te houden en anderzijds de representativiteit te waarborgen. Dit is slechts eenmaal gebeurd omdat de kenmerken van de afvallers vaak niet overeenkwamen met de kenmerken van de Rotterdammers op de reservelijst. In het lotingsplan hebben wij vooraf vastgesteld dat we de prioriteit leggen bij een representatief burgerberaad, boven een 'vol' burgerberaad.

Daarnaast hebben we vooraf vastgesteld dat deelnemers maximaal twee bijeenkomsten mochten missen. Wie meer bijeenkomsten miste, werd uitgesloten van verdere deelname. Die persoon zou dan te veel van de inhoud missen om nog goed mee te kunnen doen. De redenen voor de uitvallers en afmeldingen liepen uiteen. Omstandigheden in de privésfeer, zoals ziekte werden genoemd als reden van afmelding, maar ook drukte met werk en studie. Van enkelen hoorden we na bevestiging van deelname niks meer.

Figuur 2

Figuur 3

GEBIED	Bijeenkomst 1	Bijeenkomst 2	Bijeenkomst 3	Bijeenkomst 4	Bijeenkomst 5	Bijeenkomst 6
Charlois	7	8	6	7	3	5
Delfshaven	14	13	12	12	11	9
Feijenoord	10	9	7	9	4	6
Hillegersberg-Schiebroek	6	6	6	6	6	6
Hoek van Holland	1	1	1	1	1	1
Hoogvliet	7	6	4	6	6	5
IJsselmonde	10	9	6	8	8	6
Kralingen-Crooswijk	9	9	8	7	6	6
Noord	9	8	8	10	6	6
Overschie	3	3	3	3	1	1
Pernis	2	1	2	0	2	2
Prins Alexander	16	14	15	16	10	11
Rotterdam Centrum	6	6	5	6	4	5
Rozenburg	1	1	1	2	0	1
Totaal	101	94	84	93	68	70

GESLACHT	Bijeenkomst 1	Bijeenkomst 2	Bijeenkomst 3	Bijeenkomst 4	Bijeenkomst 5	Bijeenkomst 6
M	50	46	37	45	29	34
V	50	47	46	47	39	36
X	1	1	1	1	0	0
Totaal	101	94	84	93	68	70

LEEFTIJD	Bijeenkomst 1	Bijeenkomst 2	Bijeenkomst 3	Bijeenkomst 4	Bijeenkomst 5	Bijeenkomst 6
16-25	20	17	12	15	10	11
26-45	37	35	29	34	22	26
46-65	26	24	25	25	21	18
66 en ouder	18	18	18	19	15	15
Totaal	101	94	84	93	68	70

OPLEIDINGS- NIVEAU	Bijeenkomst 1	Bijeenkomst 2	Bijeenkomst 3	Bijeenkomst 4	Bijeenkomst 5	Bijeenkomst 6
t/m mbo 1	21	19	19	23	14	17
mboz t/m vwo	46	44	38	41	35	32
hbo/wo	34	31	27	29	19	21
Totaal	101	94	84	93	68	70

Vervolg figuur 3

ARBEIDS- VERHOUDING	Bijeenkomst 1	Bijeenkomst 2	Bijeenkomst 3	Bijeenkomst 4	Bijeenkomst 5	Bijeenkomst 6
studerend	11	11	9	10	9	8
loondienst	52	47	43	45	33	35
zelfstandig	10	9	6	7	6	4
werkzoekend	7	7	6	8	5	6
overig	21	20	20	23	15	17
Totaal	101	94	84	93	68	70

In *figuur 3* is te zien dat er een daling is in de cijfers vanwege het aantal afmeldingen. Vooral tussen bijeenkomst 4 en 5 is het verschil het grootst. Wij vermoeden dat dit deels komt doordat een lange zomer die tussen de bijeenkomsten zat, een periode van ruim 2 maanden. Tegelijkertijd hebben we ook afmeldingen ontvangen wegens ziekte, overlijden, verhuizing, studiedrukke en privé-omstandigheden. Met een beperkt aantal deelnemers hebben we helemaal geen contact meer kunnen krijgen.

Verder is te zien dat het burgerberaad tot de laatste bijeenkomst aan toe zijn representativiteit heeft weten te behouden. Zo waren bij de zesde bijeenkomst alle deelgebieden in Rotterdam vertegenwoordigd met minstens één deelnemer, inclusief de kleine kernen. Ook hebben op de criteria uit de eerste loting, geslacht en leeftijd, geen grote schommelingen plaatsgevonden. Er zijn relatief meer hoogopgeleiden dan laagopgeleiden afgefallen tijdens het proces. Ook op het vlak van arbeidsverhouding is elke groep voldoende vertegenwoordigd gebleven.

In termen van representativiteit kunnen we dus tevreden zijn over het verloop van het burgerberaad en kunnen we stellen dat de uiteindelijke adviezen van het beraad zijn uitgebracht door een groep Rotterdammers die representatief is voor de stad.

Om dit te onderbouwen geeft *figuur 4* de verdeling per kenmerk (in percentage) van de stad weer, afgezet tegen de verdeling per kenmerk van de laatste bijeenkomst. Het is dit burgerberaad gelukt om vast te houden aan de belangrijkste voorwaarde voor stedelijke participatie: namelijk dat iedereen een stem krijgt.

Figuur 4

GEBIED	Gewenst	Werkelijk Bijeenkomst 6
Charlois	10	7
Delfshaven	12	13
Feijenoord	12	9
Hillegersberg-Schiebroek	6	9
Hoek van Holland	2	1
Hoogvliet	5	7
IJsselmonde	9	9
Kralingen-Crooswijk	8	9
Noord	8	9
Overschie	3	1
Pernis	1	3
Prins Alexander	15	16
Rotterdam Centrum	7	7
Rozenburg	2	1
Totaal	100	100

LEEFTIJD	Gewenst	Werkelijk Bijeenkomst 6
16-25	18	16
26-45	37	37
46-65	28	26
66 en ouder	18	21
Totaal	100	100

GESLACHT	Gewenst	Werkelijk Bijeenkomst 6
M	49	49
V	50	51
X	1	0
Totaal	100	100

Vervolg figuur 4

OPLEIDINGS-NIVEAU	Gewenst	Werkelijk Bijeenkomst 6
t/m mbo 1	31	24
mbo2 t/m vwo	37	46
hbo/wo	32	30
Totaal	100	100

ARBEIDS-VERHOUDING	Gewenst	Werkelijk Bijeenkomst 6
studerend	5	11
loondienst	55	50
zelfstandig	9	6
werkzoekend	11	9
overig	20	24
Totaal	100	100

Gespreksbegeleiding

Het Rotterdams Burgerberaad Klimaat begon met ongeveer 100 Rotterdammers, een diverse groep mensen met verschillende ideeën en achtergronden. Tijdens de bijeenkomsten zorgde een groep onafhankelijke gespreksbegeleiders ervoor dat de deelnemers allemaal goed konden meedoen en er ruimte was voor alle perspectieven en meningen.

Ook de gespreksbegeleiders waren een afspiegeling van de stad en dus een diverse groep mensen. Daarbij was het belangrijk dat ook zij een stevige binding hadden met Rotterdam. Daarom is ervoor gekozen om naast de gespreksbegeleiders van bureau EMMA ook gespreksbegeleiders van Stichting Confro in te zetten. Confro is een Rotterdamse organisatie met veel ervaring in het begeleiden van gesprekken en heeft veel kennis van wat er leeft in Rotterdam en bij haar bewoners. De voornaamste taak van de gespreksbegeleiding was ervoor te zorgen dat iedereen de ruimte kreeg om input te leveren.

Ook begeleidden ze de verschillende werkvormen en hielpen het burgerberaad waar nodig bij het formuleren van heldere en leesbare adviezen. De gespreksbegeleiders hadden een neutrale positie en streefden er nadrukkelijk naar om inhoudelijk geen invloed op het proces te hebben. Ze verzorgden ook de verslaglegging van elke bijeenkomst.

Ter voorbereiding op hun rol kregen alle gespreksbegeleiders voor de start van de bijeenkomsten een training van bureau EMMA. Daar werd uitleg gegeven over het burgerberaad, de vraag, de kaders en het programma op hoofdlijnen. Ook werd de rol van gespreksbegeleider verder toegelicht. Na de training ontvingen alle gespreksbegeleiders een informatiepakket.

Daarnaast was een aantal dagen voor elke bijeenkomst een online briefing met de gespreksbegeleiders. Tijdens de briefing werd uitgebreid het draaiboek voor de bijeenkomst doorgenomen en de rol van de gespreksbegeleider per programmaonderdeel verder toegelicht.

Procesafspraken

Het burgerberaad is eigenaar van zijn eigen proces. Dat wil zeggen dat het burgerberaad zelf besluit hoe het met elkaar wil werken, welke inhoud het wil bespreken en welke adviezen het uiteindelijk uitbrengt aan de gemeente Rotterdam. De groep heeft tijdens bijeenkomst 1, 2 en 5 een aantal procesafspraken gemaakt:

Samenwerken

- Iedere mening telt even zwaar.
- We luisteren naar elkaar en stellen het liefst open vragen.
- We respecteren de meningen en adviezen van anderen.
- We mogen communiceren over het hele burgerberaad, behalve over:
 - 1 de gesprekken die we onderling voeren
 - 2 onze voorlopige adviezen.
- Je mag iedereen vertellen over je ervaring bij de bijeenkomsten, maar respecteer privacy van andere deelnemers.

Aanwezigheid pers

- De bijeenkomsten van het burgerberaad zijn open voor journalisten van verschillende mediakanalen om mee te luisteren en mee te kijken.
- We vragen de pers om zich afzijdig te houden van jullie gesprekken aan tafel, maar de pers kan deelnemers wel aanspreken tijdens pauzemomenten. Je bepaalt zelf of je met hen wilt praten.
- We vragen de pers om te communiceren over het hele burgerberaad, behalve over:
 - 1 de gesprekken die we onderling voeren
 - 2 de voorlopige adviezen.
- Aan het einde van elke bijeenkomst kan de aanwezigheid van de pers worden geëvalueerd.

Aanwezigheid raadsleden

- De bijeenkomsten van het burgerberaad zijn open voor gemeenteraadsleden om mee te luisteren en mee te kijken.
- We vragen raadsleden om zich afzijdig te houden van het proces, maar raadsleden kunnen deelnemers wel aanspreken tijdens pauzemomenten.
- We vragen raadsleden om te communiceren over het hele burgerberaad, behalve over:
 - 1 de gesprekken die we onderling voeren
 - 2 de voorlopige adviezen.
- Aan het einde van elke bijeenkomst kan de aanwezigheid van raadsleden worden geëvalueerd.

Aanwezigheid wijkraadsleden

- De bijeenkomsten van het burgerberaad zijn open voor wijkraadsleden om mee te luisteren en mee te kijken.
- We vragen wijkraadsleden om zich afzijdig te houden van het proces, maar wijkraadsleden kunnen deelnemers wel aanspreken tijdens pauzemomenten.
- We vragen wijkraadsleden om te communiceren over het hele burgerberaad, behalve over:
 - 1 de gesprekken die we onderling voeren
 - 2 de voorlopige adviezen.
- Aan het einde van elke bijeenkomst kan de aanwezigheid van wijkraadsleden worden geëvalueerd.

De stemprocedure

In bijeenkomst 5 op 7 september heeft het burgerberaad uit zijn midden een groepje verkenneren gekozen dat samen een voorstel ging maken voor een kiesdrempel voor het stemmen. De verkenneren bespraken wanneer het burgerberaad een meerderheid vormt om een advies aan te kunnen nemen.

Hier zijn verschillende opties in mogelijk. Uiteindelijk hebben de verkenneren voorgesteld om een kiesdrempel te kiezen van 80%. Dat betekent dat een advies is aangenomen als 80% van de aanwezige deelnemers voor een advies stemt. Het idee achter een hoge kiesdrempel is om de kwaliteit van de adviezen te waarborgen. De verkenneren hoopten dat een hoge kiesdrempel ook zorgt voor een hoge kwaliteit van de adviezen. Dit zorgt dan ook voor een sterk signaal naar de gemeente toe; alle aangenomen adviezen zijn aangenomen met een grote meerderheid. De adviezen die onder de 80% kiesdrempel vallen zouden worden opgenomen in dit adviesrapport. Het burgerberaad heeft vervolgens met rode en groene kaarten gestemd van de kiesdrempel. Een grote meerderheid heeft voor de kiesdrempel van 80% gestemd en daarmee werd de kiesdrempel aangenomen.

Na bijeenkomst 5 konden de deelnemers peilend stemmen via de e-mail. Bureau Emma had hiervoor een digitaal formulier gemaakt die naar de deelnemers is gestuurd. De deelnemers konden hun stem uitbrengen en op elk conceptadvies feedback geven.

In bijeenkomst 6 op 21 september hebben de deelnemers gestemd over de definitieve adviezen. Zij hebben met een mentimeter hun stem uitgebracht op de uiteindelijke 22 definitieve adviezen.

Deelnemers-communicatie

Tijdens het proces ontvingen de deelnemers op verschillende manieren en momenten informatie over de bijeenkomsten. Met hun vragen konden zij contact opnemen met de organisatie.

Voor elke bijeenkomst is een mail met praktische informatie naar de deelnemers gestuurd. Na elke bijeenkomst volgden het verslag van de avond/dag. Tussendoor konden deelnemers mailen naar de mailbox burgerberaadklimaat@rotterdam.nl. Ook konden deelnemers tijdens het proces bellen naar een burgerberaadtelefoonnummer. Deze was bereikbaar van maandag tot en met vrijdag tussen 9:00 en 17:00 uur.

Een Teams-kanaal is ingericht waarop alle presentaties, verslagen en opbrengsten van de bijeenkomsten werden gedeeld. Datzelfde geldt voor inhoudelijke achtergrondinformatie over het onderwerp klimaat. Voor en na elke bijeenkomst werkte de organisatie dit deelnemersplatform bij met de laatste informatie. Alle mails en de verslagen werden per bijeenkomst vertaald naar het Engels. Tijdens de bijeenkomsten vertaalden twee tolken simultaan wat besproken werd in het Engels. Dit gebeurde via een headset. Zo konden Engelstalige deelnemers volwaardig meedoen.

Na bijeenkomst 4 - op 20 juni - is voor de zomervakantie een ansichtkaart naar de deelnemers gestuurd om iedereen een fijne vakantie te wensen.

De bijeenkomsten

De politiek vroeg het burgerberaad om met adviezen te komen over de vraag: 'Wat moet Rotterdam met en voor Rotterdammers nu verder doen om de klimaatdoelen te behalen?'

Het burgerberaad kwam in de periode van april tot en met september zes keer bij elkaar om adviezen te bedenken die de gemeente Rotterdam kunnen helpen om de klimaatdoelen te halen.

Bijeenkomst 1

Kennismaken met elkaar

Vrijdag 16 april 2024, 17:30 – 21:00 uur
De Doelen, Rotterdam

Tijdens de eerste bijeenkomst werden de deelnemers verwelkomd door de voorzitter Yke Ntoane, covoorzitter Wesley van der Linden en alle gespreksbegeleiders. Iedereen maakte kennis met elkaar onder het genot van een maaltijd. Na een introductie van het burgerberaad door Yke, werd de vraag gepresenteerd: 'Wat moet Rotterdam doen om de klimaatdoelen te halen?' Daarnaast werden verschillende huishoudelijke mededelingen gedaan, zoals over de beschikbaarheid van tolken en kinderopvang.

Ook de Rotterdamse kinderburgemeester en een kinderraadslid waren aanwezig. Zij deelden hun ideeën over het klimaat en gaven adviezen aan het burgerberaad. De deelnemers kregen ook een presentatie over het Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR) zodat ze meer informatie kregen over het gemeentelijke beleid. Directeur Stadsontwikkeling Hermineke van Bockxmeer lichtte de vraag toe die de gemeente Rotterdam aan het burgerberaad heeft gesteld.

Tijdens de bijeenkomst werd veel met elkaar gesproken. De deelnemers maakten kennis met elkaar en bespraken hun ideeën over klimaatverandering. Er werd gestemd over werkafspraken, de aanwezigheid van pers en de rol van raadsleden. Bij elk voorstel konden deelnemers hun mening geven, wat leidde tot levendige discussies.

Aan het einde van de bijeenkomst overhandigde Hermineke van Bockxmeer de vraag officieel aan het burgerberaad, in een enveloppe aan de jongste én

oudste deelnemer. De bijeenkomst werd afgesloten met een vooruitblik op de volgende bijeenkomst, waarin de deelnemers excursies in de stad gaan doen om meer te leren over de klimaatthema's.

Bijeenkomst 2

Kennis opdoen met excursies

Dinsdag 20 april 2024, 10:00 – 16:00 uur
De Doelen, Rotterdam

De bijeenkomst begon met een ontvangst met koffie en thee. Daarna opende voorzitter Yke Ntoane de dag en werd kort teruggeblikt op de vorige bijeenkomst. Ook werd het proces van het burgerberaad toegelicht en besproken of wijkraadsleden uitgenodigd moesten worden. Een meerderheid van de deelnemers stemde voor.

In de ochtend kozen de deelnemers een excursie. Ze bezochten verschillende locaties in Rotterdam, zoals het stationsgebied, de Floating Farm, Het Nieuwe Nassen en het Essenburgpark, waar ze leerden over duurzaamheid en klimaatadaptatie, dus hoe we de stad aanpassen aan de gevolgen van het veranderende klimaat.

Tijdens de lunch werd uitgelegd hoe de experts voor de volgende bijeenkomst worden gekozen. De deelnemers kozen 11 experts door stickers te plakken bij hun favoriete kandidaten.

's Middags waren er nieuwe excursies naar het Noordereiland, de Prinsessenflats en SAWA, een duurzaam houten woongebouw. De deelnemers kregen rondleidingen en presentaties over de duurzame initiatieven op deze locaties.

Terug bij De Doelen deelden de deelnemers hun ervaringen van de excursies. Ook werd het online deelnemersplatform geïntroduceerd, waar ze informatie kunnen delen en vragen kunnen stellen. De bijeenkomst werd afgesloten met een vooruitblik op de volgende bijeenkomst, waar de eerder gekozen experts hun kennis zullen delen.

De dag eindigde met een kort gesprek, waarin deelnemers met hun burens bespraken wat hen het meest verrast had. Yke sloot de bijeenkomst af en bedankte iedereen voor hun inzet.

Bijeenkomst 3

Kennis opdoen met experts

Dinsdag 1 juni 2024, 10:00 – 16:00 uur
De Doelen, Rotterdam

De bijeenkomst begon met een presentatie van Kees Vendrik over het landelijke klimaatbeleid. Hij legde uit waarom het belangrijk is dat steden zoals Rotterdam actief met klimaatbeleid bezig zijn en welke rol burgers daarbij kunnen spelen. Na de presentatie van Kees konden deelnemers vragen stellen over klimaat en duurzaamheid.

Het burgerberaad had in bijeenkomst 2 experts gekozen op de volgende thema's: energievoorziening, gebouwde omgeving, mobiliteit, grondstoffentransitie, gezondheid, stadsinitiatieven, klimaatadaptatie en belangengroepen. Deze experts stelden zich kort voor en legden uit waarover ze tijdens de sessies meer zouden vertellen. De bijeenkomst was opgedeeld in drie rondes, waarbij deelnemers in gesprek gingen met verschillende experts. Elke ronde duurde een uur en de deelnemers konden steeds kiezen bij welke expert ze meer wilden leren.

Tijdens deze rondes gaven de experts korte presentaties of hielden interactieve sessies over verschillende thema's. Na elke ronde schreven de deelnemers hun belangrijkste inzichten op een flipover. Tijdens de lunchpauze konden de deelnemers zich voorbereiden op de volgende ronde.

Na de expertgesprekken was er voor de deelnemers tijd om onderling uit te wisselen wat ze geleerd hadden. Ze spraken met verschillende mensen om hun ervaringen en kennis te delen.

De bijeenkomst eindigde met een evaluatie van de dag en een vooruitblik op de volgende bijeenkomst.

Bijeenkomst 4

Werken aan conceptadviezen

Donderdag 20 juni 2024, 17:00 – 21:00 uur
De Doelen, Rotterdam

De bijeenkomst begon met de ontvangst van de deelnemers, die daarna konden genieten van een buffetdiner. Vervolgens gaf Yke uitleg over het schrijven van adviezen. De deelnemers zouden die avond beginnen met het maken van conceptadviezen over verschillende klimaatonderwerpen. Deze adviezen gaan in de zomer naar een toetsingscommissie, die de adviezen beoordeelt op haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Na de zomer krijgen de deelnemers de kans deze verbeterpunten te verwerken.

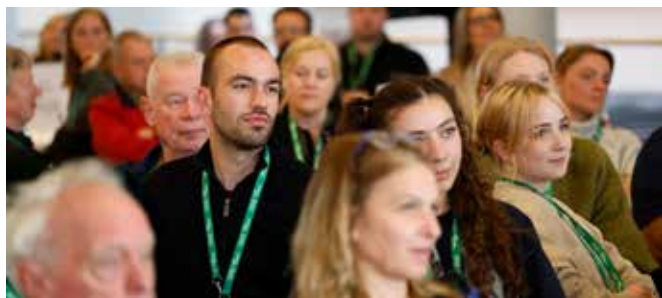
Tijdens bijeenkomst 4 kregen de deelnemers uitleg over de verschillende thema's waarover ze een advies konden schrijven, zoals energievoorziening, mobiliteit en gezondheid. Ze konden zelf thema's kiezen of nieuwe thema's voorstellen.

Daarna gingen de deelnemers aan de slag met het schrijven van de adviezen. Ze werkten in kleine groepen aan verschillende thema's en kregen daarbij begeleiding van gespreksleiders. Een aantal deelnemers werd door het burgerberaad aangewezen als verkenners. Zij liepen rond en observeerden bij de deelgroepjes wat de algemene lijnen van de adviezen waren.

Tijdens het proces waren er verschillende stappen, zoals het kiezen van onderwerpen binnen het thema en het uitwerken van de adviezen met een speciaal adviesformulier. Dit formulier helpt de deelnemers om de adviezen duidelijk en logisch te ordenen.

Aan het einde van de bijeenkomst vertelden de verkenners wat ze gezien hadden. Ze lieten weten dat er nog ruimte was voor verbetering en verfijning van de adviezen. Yke sloot de bijeenkomst af met een vooruitblik op de zomerperiode en de vervolgstappen.

Na de zomer werken de deelnemers de conceptadviezen verder uit. Yke wenste iedereen een fijne zomer.

Bijeenkomst 5

Werken aan bijna-definitieve adviezen

Zaterdag 7 september 2024, 10:00 – 16:00 uur
De Doelen, Rotterdam

De deelnemers gingen aan de slag met hun concept-adviezen om die verder uit te werken tot bijna definitieve adviezen. Daarbij maakten de leden gebruik van de wensen en ideeën uit de stad, die zijn opgehaald in de Zomergesprekken. Ook gebruikten zij de schriftelijke feedback van de toetsingscommissie. Deze ambtenaren van de gemeente hebben van de zomer de conceptadviezen op uitvoerbaarheid en effectiviteit getoetst. Van de toetsingscommissie waren 16 leden ter plekke aanwezig om vragen van het burgerberaad te beantwoorden. De deelnemers werkten in clusters aan thema's als circulariteit, energie en vervoer. Door feedback te verwerken en adviezen samen te voegen, werden (bijna) definitieve adviezen opgesteld.

Verkenners – deelnemers van het burgerberaad – liepen langs de groepjes om de rode draden en de overlap tussen de adviezen in kaart te brengen. Ook gingen zij een voorstel doen voor een kiesdrempel.

Uiteindelijk kwam het burgerberaad tot 29 adviezen waar het nog aan verder werkt en over gaat stemmen in bijeenkomst 6. De verkenners stelden voor om een kiesdrempel van 80% in te voeren. Hiermee willen zij de kwaliteit van de adviezen waarborgen en een sterk signaal afgeven aan de gemeente. Het burgerberaad heeft met een meerderheid deze kiesdrempel aangenomen.

In de bijeenkomst was uiteindelijk geen tijd meer om peilend te stemmen, omdat de deelnemers eerder aan hadden gegeven liever meer tijd te nemen voor het werken aan hun adviezen. Daarom is tijdens de afsluiting besloten dat het burgerberaad via mail peilend kon stemmen en feedback kon geven op de 29 bijna-definitieve adviezen.

Bijeenkomst 6

Werken aan definitieve adviezen en stemmen

Zaterdag 21 september 2024, 10:00 – 16:00 uur
De Doelen, Rotterdam

Het is de laatste keer dat het burgerberaad bijeenkomt, dus de adviezen moeten vandaag af en er moet gestemd worden. Yke legt uit dat er een adviesrapport wordt gemaakt, waar de deelnemers een voorwoord voor schrijven. Vijf deelnemers melden zich hiervoor aan. Voordat het burgerberaad aan de slag gaat, geeft een van de deelnemers aan dat hij hoopt dat als iedereen straks aan de adviezen gaat werken en gaat stemmen zich niet laat beperken door de kaders die het beraad heeft meegekregen. Zijn pleidooi wordt met applaus in ontvangst genomen.

Er is vandaag een tekenaar aanwezig die pakkende pictogrammen gaat tekenen van de uiteindelijke aangenomen adviezen. Die pictogrammen worden toegevoegd aan het adviesrapport.

De 29 adviezen van bijeenkomst 5 zijn in twee gedeeld op basis van de inhoud. Het burgerberaad gaat in de ochtend aan de slag met 16 adviezen. Zij verdelen zich in groepjes over de adviezen. Tot 12:00 uur werkt het burgerberaad aan het definitief maken van de adviezen. Vervolgens gaat het beraad met een mentimeter stemmen over de adviezen.

Na de lunch werkt het burgerberaad in kleine groepjes aan de andere adviezen. Een aantal adviezen zijn door het burgerberaad samengevoegd. Weer wordt met een mentimeter gestemd.

In totaal zijn er 22 definitieve adviezen waarover is gestemd: 10 adviezen zijn met 80% aangenomen door het burgerberaad en 12 adviezen hebben de 80% (net) niet gehaald.

Na het stemmen laat de tekenaar zijn tekeningen zien. Ook leest het groepje dat het voorwoord heeft geschreven zijn tekst voor. Het burgerberaad laat zijn enthousiasme over het voorwoord blijken met een luid applaus. Daarna vertelt iemand van de projectorganisatie meer over de planning van de besluitvorming door de gemeente. Tot slot kunnen deelnemers zich aanmelden voor de monitorgroep die het vervolgproces kritisch gaat volgen. De laatste bijeenkomst wordt feestelijk afgesloten met een (non-alcoholische) bubbel en een groepsfoto.

Communicatie met de stad

De communicatie met de stad over het burgerberaad bestond uit 2 delen.

- 1 Het bereiken en activeren van de 10.000 Rotterdammers die ingeloot waren om zich aan te melden voor het burgerberaad.
- 2 De stad informeren over en betrekken bij het burgerberaad.

In februari 2024 begon de werving van de leden voor het burgerberaad. Om dit te ondersteunen is gebruik gemaakt van de sociale media van de gemeente, de website Rotterdam.nl en het participatieplatform Mijn.rotterdam.nl.

RTV Rijnmond en De Havenloods besteedden aandacht aan dit nieuws. Op Rotterdam.nl staan de opzet van het burgerberaad en de antwoorden op veelgestelde vragen. Op Mijn.rotterdam.nl is de inhoud van de bijeenkomsten te vinden, net als belangrijke documenten zoals het Klimaat Actieplan Rotterdam. Later werd Mijn.rotterdam.nl de plek waar de stad mee kon denken en doen met het burgerberaad.

Het was belangrijk het burgerberaad bekend te maken onder de Rotterdammers. Om draagvlak te verwerven en de Rotterdammers te stimuleren regelmatig met het burgerberaad mee te denken. Omdat het meer aanspreekt over het burgerberaad te communiceren zodra het een feit is, startte op dat moment de communicatie. Eind maart is de samenstelling van het burgerberaad bekendgemaakt. Tussen 2 en 16 april werd het stadsbreed geïntroduceerd: het burgerberaad is een feit!

Onder meer via digitale schermen in de stad, advertenties op de sociale media en een persbericht. Ook ging een eerste nieuwsbrief over het burgerberaad naar geïnteresseerden.

Rotterdammers konden op Mijn.rotterdam.nl meteen meedenken met het burgerberaad. Hen werd gevraagd welke plekken in de stad het burgerberaad absoluut moest bezoeken om meer te leren over het klimaat. Het AD wijdde een artikel aan de start. Belanghebbenden woonden een bijeenkomst bij waar toelichting werd gegeven op het burgerberaad.

Om bewoners een inkijkje te geven in het verloop van het burgerberaad is na elke bijeenkomst een terugblik op Mijn.rotterdam.nl en Rotterdam.nl geplaatst. Berichten op sociale media zijn met advertentiegeld gedeeld onder de Rotterdammers en een nieuwsbrief is verstuurd.

Daarna is op meerdere momenten het burgerberaad belicht via de sociale mediakanalen en de Stadskrant van de gemeente. Met instemming van het burgerberaad konden media vanaf bijeenkomst 3 de bijeenkomsten bijwonen. De Westlandse Omroep Stichting (WOS), Warmte365 en Vers Beton maakten hier gebruik van en deden verslag.

In augustus 2024 vroeg het burgerberaad nogmaals aan de stad om mee te denken: 'Wat wilt u ons meegeven?' Deze input zou het burgerberaad helpen om hun eerste adviezen aan te scherpen of om nieuwe adviezen te bedenken. Meedenken kon via een online peiling op Mijn.rotterdam.nl. De vragen waren door het burgerberaad zelf bedacht. Daarnaast praatten de leden van het burgerberaad op drie plekken op straat met de Rotterdammers. Ook gingen ze met kinderen in gesprek om zo het perspectief van jongere generaties mee te nemen. De interesse om mee te denken was groot. Zo'n 1.340 mensen gaven aan wat zij belangrijk vonden als het gaat om het klimaat. Zij gaven meer dan 930 opmerkingen en ideeën mee aan het burgerberaad.

Na afloop van het burgerberaad in oktober is de communicatie gericht op behoud van de betrokkenheid en interesse. Met dit rapport worden het proces en de inhoud van de adviezen van het burgerberaad openbaar. De adviezen worden gedeeld met de stad. Later informeren wij de Rotterdammers en de voormalige leden van het burgerberaad over het besluit van de gemeenteraad over de adviezen. Ook over de uitvoering van de adviezen houden wij hen en de stad op de hoogte.

De gemeente Rotterdam kijkt terug op een inspirerend burgerberaad met mooie resultaten.

Rotterdams Burgerberaad Klimaat.

bedankt!

**Rotterdams
Burgerberaad
Klimaat.**

adviesrapport